

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การรับรู้เรื่องฉลากโภชนาการ และการใช้ของบุคลากรด้านสาธารณสุข ครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (Descriptive Study) เพื่อศึกษาการรับรู้เรื่องฉลากโภชนาการ และการใช้ของบุคลากรด้านสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐและสถานีนอมาัยในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

ประชากร

ประชากรในการศึกษาค้างนี้ คื บุคลากรด้านสาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐและสถานีนอมาัยในอำเภอแม่ทา จังหวัดลำพูน ประกอบด้วย แพทย์ จำนวน 3 คน ทันตแพทย์ จำนวน 2 คน เภสัชกร จำนวน 3 คน นักเทคนิคการแพทย์ จำนวน 1 คน พยาบาล จำนวน 52 คน เจ้าหน้าที่บริหารงานสาธารณสุข จำนวน 11 คน นักวิชาการสาธารณสุข จำนวน 9 คน เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน จำนวน 12 คน เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข จำนวน 4 คน เจ้าพนักงานเภสัชกรรม จำนวน 3 คน เจ้าพนักงานวิทยาศาสตร์การแพทย์ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่รังสีการแพทย์ จำนวน 1 คน โภชนากร จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่เวชสถิติ จำนวน 1 คน และพนักงานสุขภาพชุมชน จำนวน 1 คน รวมทั้งหมด จำนวน 105 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา รายได้ ผู้มีหน้าที่ซื้ออาหารในครอบครัว ชนิดของอาหารสำเร็จรูปประเภทนมและผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่มที่ซื้อประจำ สถานที่เลือกซื้ออาหารสำเร็จรูปประเภทนมและผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม ความถี่ในการซื้ออาหารสำเร็จรูปประเภทนมและผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม การปฏิบัติในการซื้ออาหารสำเร็จรูปประเภทนมและผลิตภัณฑ์นมพร้อมดื่ม การอ่านฉลากโภชนาการก่อนซื้อผลิตภัณฑ์ ความคิดเห็นเรื่องข้อมูลในฉลากโภชนาการ แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับฉลากโภชนาการ และโรคประจำตัวที่มีความสัมพันธ์กับอาหาร

ส่วนที่ 2 การรับรู้เรื่องฉลากโภชนาการ มีลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด การให้คะแนนการรับรู้มีเกณฑ์ในการให้คะแนน ดังนี้

2.1 การรับรู้ด้านความสนใจข้อมูลบนภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์อาหาร ลักษณะคำถาม เป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 3 ระดับ มีคำถาม 20 ข้อ ใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

สนใจมาก	ให้	2 คะแนน
สนใจปานกลาง	ให้	1 คะแนน
ไม่สนใจ	ให้	0 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลคะแนนความสนใจข้อมูลบนภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์อาหาร โดยใช้ คะแนนเฉลี่ย นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (อุเทน ปัญญา, 2549) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย น้อยกว่า 1.00	หมายถึง	มีการรับรู้ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.00-1.49	หมายถึง	มีการรับรู้ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.50-2.00	หมายถึง	มีการรับรู้ในระดับสูง

2.2 การรับรู้ด้านการแปลความหมายและความเข้าใจข้อมูลโภชนาการบน ภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์อาหาร ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิดให้เลือกตอบเพียง 1 คำตอบ มีคำถาม 21 ข้อ เกณฑ์การให้คะแนน ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

2.3 การรับรู้ประโยชน์จากการอ่านข้อมูลบนฉลากโภชนาการ ลักษณะคำถามเป็น แบบปลายปิดให้เลือกตอบเพียง 1 คำตอบ มีคำถาม 9 ข้อ ใช้เกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบ	ข้อความทางบวก	ข้อความทางลบ
ใช่	1 คะแนน	0 คะแนน
ไม่ใช่	0 คะแนน	1 คะแนน

เกณฑ์การแปลผลคะแนน การรับรู้ด้านการแปลความหมายและความเข้าใจข้อมูล โภชนาการบนภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์อาหาร และการรับรู้ประโยชน์จากการอ่านข้อมูลบน ฉลากโภชนาการ รวม 30 ข้อ (อุเทน ปัญญา, 2549) ดังนี้

< 15 คะแนน หรือ < ร้อยละ 50	มีการรับรู้ในระดับต่ำ
15 – 22 คะแนน หรือ ร้อยละ 50 – 75	มีการรับรู้ในระดับปานกลาง
> 22 คะแนน หรือ > ร้อยละ 75	มีการรับรู้ในระดับสูง

ส่วนที่ 3 การใช้ฉลากโภชนาการ เป็นคำถามเกี่ยวกับความถี่ของการนำข้อมูลที่ได้รับรู้บน ฉลากโภชนาการไปใช้ในด้านการเลือกซื้อและเลือกบริโภคผลิตภัณฑ์อาหาร รวมถึงการเปรียบเทียบ ข้อมูลโภชนาการและราคาระหว่างผลิตภัณฑ์อาหารชนิดเดียวกัน ลักษณะคำถามเป็นแบบ มาตราส่วน แบ่งเป็นคำถามทางบวก และคำถามทางลบ มีคำถาม 10 ข้อ ประมาณค่า 3 ระดับ ดังนี้

ประจำ	หมายถึง	ใช้ทุกครั้ง
บางครั้ง	หมายถึง	ใช้บางครั้ง
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ไม่ใช้เลย

หลักเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

การใช้ฉลากโภชนาการ	คำถามทางบวก	คำถามทางลบ
ประจำ	2 คะแนน	0 คะแนน
บางครั้ง	1 คะแนน	1 คะแนน
ไม่เคยเลย	0 คะแนน	2 คะแนน

การแปลผลคะแนนการใช้ฉลากโภชนาการ โดยใช้คะแนนเฉลี่ย นำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (อุเทน ปัญโญ, 2549) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย น้อยกว่า 1.00	หมายถึง	มีการใช้อยู่ในระดับต่ำ
คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.00-1.49	หมายถึง	มีการใช้อยู่ในระดับพอใช้
คะแนนเฉลี่ย ระหว่าง 1.50-2.00	หมายถึง	มีการใช้อยู่ในระดับดี

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ศึกษานำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความชัดเจนของสำนวนภาษา จากนั้นทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2. การหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของเครื่องมือ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับบุคลากรด้านสาธารณสุข โรงพยาบาลของรัฐและสถานอนามัยในอำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับประชากร จำนวน 20 คน จากนั้นนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้เรื่องฉลากโภชนาการด้านการแปลความหมายและความเข้าใจข้อมูลโภชนาการบนภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์อาหาร และการรับรู้ประโยชน์จากการอ่านข้อมูลบนฉลากโภชนาการ โดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson (KR-20) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.79 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการรับรู้เรื่องฉลากโภชนาการด้านความสนใจข้อมูลบนภาชนะบรรจุผลิตภัณฑ์อาหารและการใช้ฉลากโภชนาการ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ Cronbach (สมศักดิ์ ภู่วิภาดาวรรณ, 2549) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.88

การพิทักษ์สิทธิ

ผู้ศึกษาชี้แจงการพิทักษ์สิทธิของประชากร โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษาและขอความร่วมมือจากประชากรในการตอบแบบสอบถาม โดยแจ้งให้ทราบถึงสิทธิที่จะตอบรับหรือปฏิเสธการเข้าร่วมการศึกษาครั้งนี้ ประชากรสามารถถอนตัวออกจากการศึกษาในระหว่างดำเนินการโดยไม่เกิดผลเสียหายไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น เมื่อประชากรตกลงให้ความร่วมมือและลงชื่อในใบยินยอมแล้ว ผู้ศึกษาจึงเริ่มทำการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งหมด 2 สัปดาห์ ระหว่างสัปดาห์ที่ 3 - 4 เดือนกุมภาพันธ์ 2551 และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อเตรียมวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ นำประมวลและวิเคราะห์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากร วิเคราะห์โดย การหาความถี่ และค่าร้อยละ
2. คะแนนการรับรู้เรื่องฉลากโภชนาการ วิเคราะห์โดย การหาความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลคะแนนตามที่กำหนด
3. คะแนนการใช้ฉลากโภชนาการ วิเคราะห์โดย การหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผลคะแนนตามที่กำหนด